

Svingelen

Næstved

NÆM 2007:101

Overvågning i forbindelse med genopgravning
til fjernvarme ved Svingelen

Svingelen, Næstved
Rapport for overvågning

NÆM 2007:101;

Næstved Sogn, Tybjerg Herred, Præstø Amt.

Stednavn: Svingelen

Stednr. 05.07.07

Overvågning i forbindelse med genopgravning til fjernvarmerør på Svingelen i Næstved. Der blev registreret en enkelt kogestensgrube samt kulturspor af middelalderlig karakter.

Undersøgelsens baggrund og metode

I forbindelse med genopgravning ved udskiftning af fjernvarmerør ved Svingelen blev arbejdet overvåget for at undersøge, om der var kulturspor hovedsageligt fra ydre grav- og voldsystemer hidrørende den middelalderlige vold Husvolden. Det vigtige middelalderlige monument er kun delvis kendt, og enhver brik, der kan oplyse om anlæggets omfang og karakter vil være væsentlig til forståelse af Næstved bys middelalderlige historie og struktur. Nogle af forværkerne blev muligvis udgravet ved Poulsens Jernstøberi i 2004 (NÆM 2004:121). En anden del af den indre samt den ydre grav og vold blev lokaliseret ved omlægning af kloakrør i 2005 i Indre Vordingborgvej og Platanvej (NÆM 2005:132).

Ved overvågningen fremkom ikke spor af ovennævnte voldsystem, men der fremkom en enkelt kogestensgrube samt kulturspor fra middelalder/renæssance.

I alt blev der gravet en ca. 42m lang grøft i en dybde af ca. 1,10m med en bredde på 0,80m samt to mindre stikledninger a 1-2m.

Overvågningen blev foretaget d. 30. juli til 1. august 2007. Cand.mag. Susanne Outzen forestod sammen med stud.mag. Pernille Sloth overvågningen; ansvarlig leder var museumsinspektør Birgitte Borby Hansen, Næstved Museum.

Topografi

Svingelen ligger syd for Næstveds middelalderlige bykerne i et af Næstveds nyere kvarterer fra 1940'erne og 50'erne. Tidligere var området markjord mellem Dameledshus og Lindebjerggaard, der begge lå syd for Gallemarksbækken Jf. ældre kortmateriale og artiklen om møller fra Liv og Levn 1989 (vedlagt) har området umiddelbart nord for Svingelen i ældre tid været vådområde. Se vedlagte kortmateriale.

Nord for Rønnebækken lå det middelalderlige voldsted Husvolden, der – som tidligere nævnt - kendes fra enkelte skriftlige kilder samt arkæologiske udgravninger. Af andre kulturspor fra middelalderen kan nævnes, at der i 1985 i forbindelse med gravning til naturgasledninger ved Meistersvej 1 er blevet iagttaget rester af et munkestensgulv (1985:124).

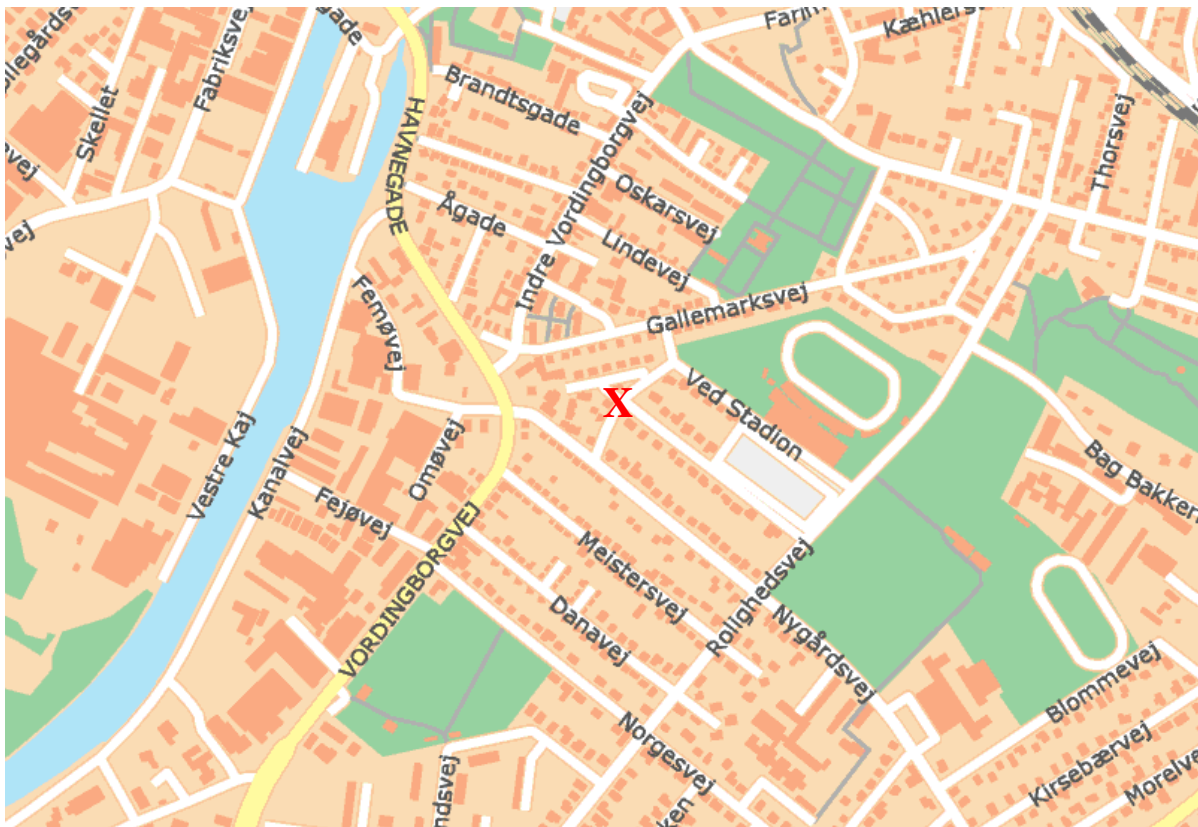
Endvidere er der blevet fremdraget 30-40 brandgrave fra bronzealderen/ynge jernalder i den sydlige ende af kirkegården ved Præstøvej/Gallemarksvej (1984:026/ regin.nr. x750). Se vedlagte kortmateriale.

Lave målebordsblade 1842-1899. Kort og Matrikelstyrelsen. Krydset markerer Svingelen.

Lave målebordsblade 1900-1960. Kort og Matrikelstyrelsen. Krydset markerer Svingelen.

Vejkort med navne. Kort og Matrikelstyrelsen. Krydset markerer Svingelen.

Kogegrube

Alt i alt blev der registreret én kogestensgrube i bunden af grøften, cirka i midten. Kogegrube bestod af trækul og håndstore, skørbrændte sten og havde en uregelmæssig, rundet form. Det formodes, at det omtrent var bunden af den, vi så. Gruben strakte sig i hele grøftens bredde, 80 cm x 50 cm. på tværs af grøften.

Kogestensgruben anes i bunden af grøften lige syd for stikledningen til Svingelen 3 på foto CWR-6009.

Der blev opsamlet 3 flintafslag. Se fundlisten.

Øvrige kulturspor

1. Grøftens bund bestod for størstedelens vedkommende af gråbrunt, let leret sand (dybde 1,10m!). Laget indeholdt en del mindre og håndstore sten samt enkelte teglfragmenter. Omtrent i den midterste del af grøften blev opsamlet et par enkelte genstande, heriblandt en middelalderlig tagsten (munk?) (se fundlisten). Det samme lag kunne i ca. $\frac{3}{4}$ af grøftens længde følges i begge profiler indtil ca. 10 cm over bunden.

Tolkning: Opfyld.

2. I den sydligste halvdel af grøften startende omtrent fra stikledningen til Svingelen 3 og indtil ca. 12m mod syd iagttoges i begge profiler et ca. 20-30cm jordlag - fra ca. 70cm under overfladen og indtil ca. 10cm fra bunden af grøften, der for størstedelens vedkommende bestod af undergrund, bestående af heterogent gråbrunt til sortbrunt meget leret sand iblandet småsten og enkelte

teglstensfragmenter (2x2 cm). Der blev ikke gjort yderligere fund fra dette sted. Laget var partielt overlejret af en ca. 1-2 cm stribe af blågråt leret sand. Det overlejredes af moderne grus.

Se særligt fotos: 2007,101_02, 03 og 07-10.

Tolkning: Opfyld samt del af tidligere lavning, hvor der har stået vand.

Fundliste

Fund nr.	Kontekst	Beskrivelse
1.	Gråbrunt let leret sandlag i bunden af grøften.	Dyreknoglefragmenter.
2.	Gråbrunt let leret sandlag i bunden af grøften.	Metalgenstand, jern.
3..	Gråbrunt let leret sandlag i bunden af grøften.	Teglfragment.
4.	Gråbrunt let leret sandlag i bunden af grøften.	Keramiskskår, meget lille fragment.
5.	Gråbrunt let leret sandlag i bunden af grøften.	Keramikfragment med glasur.
6.	Gråbrunt let leret sandlag i bunden af grøften.	Stykke af tagtegl, middelalderlig.
7.	Gråbrunt let leret sandlag i bunden af grøften.	Teglfragmenter, flere mindre stykker.
8.	Kogestensgrube, i bunden af grøften	Flintafslag, 3 stk.

Fotoliste

2007,101_01	Set mod syd, vestprofilen (sydligste halvdel af grøften).
2007,101_02	Set mod syd, vestprofilen (sydligste halvdel af grøften).
2007,101_03	Set mod syd, vestprofilen (sydligste halvdel af grøften).
2007,101_04	Set mod nord, østprofilen (nordligste halvdel af grøften).
2007,101_05	Set mod nord, vestprofilen (sydligste halvdel af grøften).
2007,101_06	Set mod nord, vestprofilen (nordligste halvdel af grøften).
2007,101_07	Vestprofilen (sydligste halvdel af grøften).
2007,101_08	Set mod sydvest, vestprofilen (sydligste halvdel af grøften).
2007,101_09	Set mod sydvest, vestprofilen (sydligste halvdel af grøften).
2007,101_10	Vestprofilen (sydligste halvdel af grøften).
2007,101_11	Set mod sydvest, østprofilen (sydligste halvdel af grøften).
2007,101_12	Set mod nord, vestprofilen (nordligste halvdel).

17. september 2007
Næstved Museum

cand.mag. Susanne Outzen